

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Der barmherzige und gnadige Gott - recenzja

Author: Zdzisław Małecki

Citation style: Małecki Zdzisław. (2007). Der barmherzige und gnadige Gott - recenzja. "Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne" (T. 40, z. 1 (2007), s. 221-222).

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2007, t. 40, z. 1, s. 221–222

Matthias Franz, *Der barmherzige und gnädige Gott. Die Gnadenrede vom Sinai (Exodus 34,6-7) und ihre Parallelen im Alten Testament*, Stuttgart, Kohlhammer 2003 (BZAW 160), X + 294 s. ISBN 3-17-017896-2.

Publikacja stanowi analizę tzw. wypowiedzi łaskawych Jahwe i autor rozumie ją jako wkład do „systematycznego opracowania łaskawych wypowiedzi Boga w Starym Testamencie”. Celem jego badań jest sprawdzenie, czy w Starym Testamencie można dostrzec relacje między miłością i gniewem Boga, Jego łaską i karą. Dzieje tych badań wskazują, że Wj 34,6 było częstym przedmiotem tych badań teologicznych.

Praca składa się z 5 części. W części I analizuje autor problemy literackie tekstu Wj 34. W części II omawia teksty pozabiblijne, mówiące o gniewie i łasce bóstw, zawarte w najstarszej fazie egipskiej i mezopotamskiej literatury aż do wypowiedzi o łasce w Koranie w VII w. W części III analizuje pochodzenie i znaczenie słów występujących w Wj 34,6 nn., prowadzi to do pewnego rodzaju interpretacji omawianego tekstu. W części IV zajmuje się problemem historii powstania opowiadania Wj 32–34 i zmian, jakie zachodziły w tym tekście. Część V zajmuje się Wirkungsgeschichte tekstu Wj 34,6 w Starym Testamencie.

Zakończenie pracy stanowi streszczenie całego dzieła oraz bogaty spis literatury przedmiotu wraz z rejestrem biblijnych i pozabiblijnych terminów występujących w pracy.

Badania literackie tekstu zawarte w części I wskazują na zróżnicowaną budowę literacką wypowiedzi Jahwe o łasce i karze. Wypowiedzi o łasce ujęte są czasownikami, przymiotnikami i imiesłowami. Natomiast w tekstach mówiących o karzącym działaniu Boga, występują najczęściej czasowniki.

Część II przedstawia różnorodny charakter mowy o gniewie i łaskowości bóstw na Bliskim Wschodzie. Znane są wypowiedzi o łasce i sądzie w literaturze egipskiej i mezopotamskiej. Choć mają one swój regionalny charakter, jednak zachowują ogólną bliskowschodnią tradycję. Semickie hymny i modlitwy, mity i epeje wyrażają nadzieję na łaskę i gniew i kierują swoje prośby do różnych bóstw. Miłosierdzie bóstwa łączone było z jego imieniem, a zatem z jego obecnością. Potwierdza to analiza semickich imion bóstw i ich działanie.

Zakończenie III części stanowi główny przedmiot jego pracy. Autor wskazuje w niej na dwa aspekty: 1) poszczególne wypowiedzi mają charakter tradycyjno-historyczny, mówi o tym również wypowiedź w Wj 34,6n oraz 2) wypowiedzi prorockie, np. Eliasza i Ozeasza, a potwierdzają teksty psalmów.

Autor potwierdza swoją tezę przez analizę opowiadania w Wj 32–34 i zalicza je do tradycji przykazań i tradycji oglądania Boga na Synaju (Wj 33,18–23; 34,2.4.5–7). Zapowiedź łaski wypowiada sam Jahwe. Bóg chce wysłuchać ludzkie prośby, proszący może spodziewać się wysłuchania. Odpowiada to tradycji prorockiej, że Bóg udzieli łaski za pośrednictwem proroka. Tradycje te połączą się w opowiadaniu o złotym cielcu. W tej kompozycji tekst otrzyma funkcję dalszego opowiadania o wędrówce na pustyni i głosu Jahwe na Synaju. W końcowej redakcji miłosierna obecność Jahwe przedstawiona jest na tle nowego przymierza, połączonego z refleksją i wskazuje na powiązania z 1 Krl 12.

W ostatniej części autor wskazuje na działanie tego tekstu w późniejszej tradycji, czyli tzw. „Wirkungsgeschichte.” Wskazuje na to analiza Pwt 9, gdzie tekst wskazuje, że wydawca tej tradycji znał już wypowiedzi o łasce i połączył je z wydarzeniami na Synaju w kontekście Wj 33–34 i wędrówki przez pustynię.

Autor z wielką rozważą i metodycznie posługuje się wybranymi tekstami, aby dać odpowiedź na przedstawiony przez siebie problem ukazania Jahwe miłosiernego i łaskawego. Analizując wybrane teksty, zwraca również uwagę na wypowiedzi o istnieniu Jahwe i Jego obietnicach.

Praca jest również jakimś przyczynkiem do jasnego przedstawienia istnienia Boga i Jego działania wśród ludu, czyli do rozszerzenia horyzontów idei monoteizmu izraelskiego.

Ks. Zdzisław Małecki